

Míg a Világegyetem enciklopédiája első könyve, A NAP ÉS BOLYGÓI, szűkebb kozmikus környezetünket mutatja be, amelyek gyökeresen átfomálták a naprendszerrel korábban alkotott elképzeléseinket, addig ez a második könyve, A VILÁGÚR TITKAI, a csillagok és galaxisok világába kalauzol, s izgalmas műholdfelvételekkel mutat rá az Ősrobbanást követő eseményekre, de foglalkozik a Világegyetem fejlődésével és lehetséges sorsával is.

Kötetünk fejezetről fejezetre foglalkozik a Világegyetem mérésével, a csillagok természetével, a Tejútrendszerrel, a galaxisokkal, az einsteini áttöréssel: a tömeg és energia, továbbá a tér és idő, a gravitáció összefüggéseivel. A Világegyetem egésze szerkezetével és fejlődésével a kozmológia foglalkozik, miközben megrázó kérdéseket tesz fel: Véges-e a tér vagy végtelen? Örökkévaló-e a Világegyetem, vagy talán egyszer véget ér?

A Földön kívüli élet lehetősége előtérbe helyezte a kapcsolatfelvétel és utazás kérdését. Mert a modern tudomány egyik nagy kérdése: vajon mi alkotjuk-e a kozmosz egyedüli, élőlényekből álló közösségét? Vajon a Világegyetemet életformák sokasága népesíti-e be, vagy pedig az élet ritka jelenség, netán csupán a Föld egyedülálló sajátossága? Ugyanis, ha léteznek más civilizációk, akkor bármelyik pillanatban foghatjuk jeleiket, ha pedig csillagközi utazásokra is vállalkoztak, akkor a Naprendszer feltárása előhozhatja a tárgyi alkotásaikat. Ha viszont az értelmes élet csak a Föld kiváltsága, akkor az emberi nem kötelessége, hogy védelmezze és gazdagítsa az értelem e csodálatos jelenségét. Egészében pedig tárja fel a nagyszerű Világegyetemet, amelyben élünk. A legújyszerűbb ismeretanyagot nyújtó könyv közli a képek forrásait, valamint számottevő név- és tárgymutatóval zárul.

Helikon Kiadó Kft., Budapest.

*

Éger György: A burgenlandi magyarság rövid története

A nemzetiségkutató Éger György kitűnő könyvében (melynek második, kissé javított, bővített újra kiadása az év második felében várható) 1920-tól foglalkozik az osztrák—magyar kapcsolatokkal, a burgenlandi magyarok történetével, mai helyzetével.

Az osztrákokkal Trianon óta élnek a magyarok sorsközösségben, mégis fehér foltnak számítanak műveltségünk térképén. Korábban, de napjainkban is alig néhány kutató, szakember foglalkozik a népeink közötti kapcsolatokkal, pedig a közös múlt sokkal több elvégzendő tennivalóra sarkallhat bennünket.

Burgenlandban a történelmi Moson (Wiesenburg), Sopron (Ödenburg), Vas (Müsenburg) megyék Trianonban odacsatolt táján mintegy 10 ezer magyar él. Burgenland — újabban terjedő, magyarító szóhasználat: Várföld — neve ugyan arra emlékeztet, hogy területén viszonylag sok vár és kastély található, de mégsem ez a névadás indítéka, hanem inkább az, hogy mindhárom érintett magyar vármegye német nevében szerepel a *burg* szócska. Kis létszáma miatt a térség egyik legveszélyeztetettebb kisebbsége az itt élő magyarság a spontán asszimiláció kérélehetetlensége következtében. Ezért mind fontosabb megismertetni kultúrájukat, műveltségüket — kölcsönösen — az anyaországgal.

Ez a könyv alighanem egyedülálló mű a maga nemében. Olyan átfogó, szinte minden lényeges jelenségre és történetre reflektáló alkotás, amely egy csapásra kedvelt olvasmánnyá is vált. A kutatók a jól használható, tankönyvszerűen áttekinthető, rendszerezett anyagért, a laikusok esztétikai élményeket, ismeretterjesztést keresve forgathatják eredményesen. A politikai rendszerváltozással természetesen méginkább közelebb került egymáshoz Magyarország és Ausztria. Napjainkra azonban szinte választól elé érkezett a burgenlandi magyarság: a megmaradás, illetőleg a széthullás, fölmorzsolódás ténye elé.

A könyv missziós útját, különös sugárzását a szerzői bevezető gondolatsorok is kijelölik, annál is inkább, mert úgy tárgyalja a burgenlandi magyarság történetét az Ausztriához való kerüléstől napjainkig, hogy mintegy tükröt tartva eléjük, hisz kis számú és asszimilációtól sújtott közösségről van szó. Rávilágít az ottani magyarság eddigi elszigeteltségének okaira. De foglalkozik azzal a problémakörrel is, miszerint a burgenlandiak a Kárpát-medencebeli magyar kisebbségek közül egyedül élnek nyugati típusú társadalomban (polgári demokráciában és jóléti államban), átmenetet képezve a távoli nyugati szóróvány magyarság s a másik négy szomszédos országban élő autochton (bennszülött, ősi, törzsökös, eredeti) magyarság helyzete között.

Ismerteti a burgenlandi magyarság története főbb eseményeit, folyamatait, felvázolva a demográfiai és települési jellemzőket, jogi és politikai helyzetüket, művelődési és kulturális lehetőségeiket s az egyházi élet kereteit. A könyv hatalmas forrásanyagra és pontos statisztikai adatokra támaszkodik. Lelkesült tárgyilagosság jellemzi a tényeket nyomozó, rögzítő szerzőt, és ennek révén nyújt hiteles képet.

Szakyszerű elemzésből olyan érdekességeket is megtudhat az olvasó, hogy a magyarok aránya a többséghez képest az elcsatolt Moson vármegyei részben volt a legmagasabb (14,3%), de a térség legjelentősebb városa, Kismarton lakosságának 35%-a volt magyar 1920-ban.

Burgenland tartomány nagy többsége (1920-ban 84,7%-a) katolikus. Ezen belül a magyarság zöme is e felekezethez tartozik, indokolt, hogy a könyv a katolikus egyházzal ezért részletesebben foglalkozik.

A szerző végkövetkeztetése az, hogy a burgenlandi magyarság fennmaradásához elengedhetetlen az anyanyelvi oktatás lehetőségeinek bővítése, a magyaröntudat fejlesztése, a magyarság vállalása. Ehhez programra, értő és felelős vezetőkre lesz szükség, és ebben jelentős az anyanemzet és a tudományos kutatás felelőssége is.

Térképekkel, metszetekkel, táblázatokkal rendkívül gazdagon illusztrált kötetet ajánló bibliográfia és burgenlandi helynévszótár egészíti ki. A mű tudományos alapozású. Burgenland monografikus igényű összefoglalása minden jelentősebb hazai vizsgálati adatot ismertet, köztük a szerző saját kutatási eredményeit is. Fogalmazásában a nem szakember olvasóra is tekintettel van. A tartalmas, szép kötet széles olvasóközönség számára ajánlható. Nem utolsósorban azoknak is, akik ma még a der-die-das világában is magyarul beszélnek, s majd egyszer magyarul is álmodnak.

Anonymus Könyvkiadó, Budapest, 1993.

DR. NAGY ANDOR

Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola
Eger

A Zizi Magazinról pedagógusoknak

Jelenünket már számos jelzővel illették, illetik. Ezek között számomra a legszemleesebb a „képkor”, ami a gépkor példája nyomán született. Való igaz. A képek jelentősége a televíziózás, a távolsba látás világméretű válásával egyre jelentősebb. A szülézeteken a képernyő sztárja jelenik meg számunkra. A kisgyermek a televízió előtt nő fel, majd az iskolás találkozik vele a tanteremben is. Otthonunkban informál, szórakoztat, öregségünkre sokszor a leg-hűségesebb barát marad. A számítástechnikus monitorját, a videók képernyőjét nézők, a sok-sok képes újság rajongója számára a kép jelentőségét senki nem vitathatja.

Gyermekeink, unokáink beleszülettek a képek világába. Ami nekünk csoda, nekik természetes. Az iskolai ismerenyújtástól is elvárják, hogy szemléletes, érdekes, élményszerű legyen. Óh, ha Comenius megérhette volna!

Örömmel kell fogadni minden új törekvést, amely a gyermeki kíváncsiság kielégítésére vállalkozik. Különösen akkor, ha úgy teszi azt, ahogy a ma gyermeke kívánja. Kevés szöveg, sok rajz, kép, fénykép, ábra, megannyi élményt adó, gondolkodtató, dolgoztató feladat.

Az Egri Újság mellékleteként 1992-ben megjelent a Zizi Magazin a 7—12 éves korosztály számára. Tartalmában és küllemében egyaránt dicsérendő e vállalkozás, amely játékszásra, szórakozásra invitál.

A júliusi megjelenés előtt információs lapokat küldtek a szerkesztők a gyerekeknek, amelyek jelentős része gondosan kitöltve érkezett vissza. A szerkesztőség jutalma sem maradt el. A legjobbak, a sorsoláson szerencsések helikopteren repülhettek.

A gyermeki igényeket szolgálhatta így már az első szám is, amely rejtvényeket, minikifestőket, kihúzó, labirintust, szellemes rajzos vicceket, posztert, hajtogatót, rajzkiegészítőt, szép képeket, jól válogatott írásokat tartalmaz.

A második szám már arról ad többek között számot, hogy 6 megyében kapható egyelőre e gyermekújság, és Zizi-klub szerveződik Egerben az olvasó gyerekek számára.

A harmadik szám jól érzékelteti a fejlődést. Még érdekesebb, igényesebb, az ötleteket, javaslatokat felhasználó szám. A főszerkesztő Slakta Tibor agrionus és a lapmenedzser Kiss Béla társakat keres szerkesztésre, terjesztésre. Hívja, várja a gyermekeket, szülőket, a pedagógusokat a közös alkotó tevékenységre.

+ mese + kifestő + rejtvény + hajtogató + satöbbi +

